ties pastatuose yra buvę rūsių patalpų. Archeologinio sluoksnio likučių aptinkama ir žemiau buvusių rūsio grindų lygio. Vidiniuose tų pastatų kiemuose kultūrinis sluoksnis buvo santykinai mažiau pažeistas.

Archeologinių tyrimų metu fiksuotas iki 3,9 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVI a. pabaiga – XXI a. Apatinėje kultūrinio sluoksnio dalyje fiksuotas eolinio smėlio tarpsluoksnis. Perkasos 41 PV dalyje aptikti du palaidojimai, datuojami XVI–XVII a. (2 pav.). *Kapas 66* stipriai sunykęs, mirusysis jame laidotas ištiestoje padėtyje, galva į P. *Kape 67* palaidotas mirusysis galva orientuotas į PV. Manoma, kad užlaidojimas šioje sklypo dalyje buvo tankesnis, tačiau dalis kapų suardyta vykstant vėlesnei ūkinei veiklai, o XX a. – statybos darbams. Visgi nerasta vėlesniems suardymams būdingo didelio kiekio žmonių kaulų iš suardytų kapų. Tai leidžia kelti hipotezę, kad sklypo Aguonų g. 17 R dalyje aptikti kapai galėjo būti didesnio senkapio ar kelių nevienalaikių senkapių, buvusių dabartinių Aguonų ir Šaltinių gatvių rajone, dalimi.

Storiausias kultūrinis sluoksnis fiksuotas perkasos 41 R pakraštyje. Viršutiniai nevertingi horizontai šioje sklypo dalyje yra iki 2,2 m storio, žvalgymų metu iki 2,1 m gylio irgi fiksuoti analogiški horizontai. Jie datuojami XIX–XXI a. Apatinė kultūrinio sluoksnio dalis – archeologinis sluoksnis – iki 1,7 m storio. Jame aptikta XVI a. pabaigos – XIX a. radinių. Perkasoje 42 fiksuotas iki 3 m storio daugiausia anksčiau vykusių statybos darbų metu permaišytas piltinės kilmės kultūrinis sluoksnis, suformuotas XX–XXI a. Aptikta XVII–XIX a. pradžia datuojamų monetų, surasta kitų minimu laikotarpiu datuojamų metalinių dirbinių. Aptikti keraminiai radiniai – buitinės keramikos ir koklių fragmentai neišsiskiria iš XVII–XVIII a. tokios rūšies radinių Vilniaus konteksto. Smėlio įžemyje aptikta nedaug daugiausia netaisyklingo apskrito plano įgilintų objektų. Daugelis jų laikytini natūralios kilmės, manoma, kad tai yra medžių kelmų ir stambių šaknų sunykusios liekanos.

Apibendrinant galima teigti, kad 2021 m. vykdyti detalieji tyrimai suteikė naujų duomenų apie kultūrinio sluoksnio sandaros ypatumus bei užlaidojimo tankį sklypo Aguonų g. 17 R dalyje.

The Burials at Aguonų St. 17, Vilnius

In 2021, the investigation continued on the plot at Aguonų St. 17, Vilnius (Fig. 1) with the excavation of two trenches (totalling 1071.5 m^2) and the survey of 24.5 m^2. A late 16th–21st-century cultural layer up to 3.9 m thick with a seam of aeolian sand at its base was recorded. Under the upper 19th–21st-century cultural layer horizon lay an archaeological layer up to 1.7 m thick with late 16th–19th-century finds. Two 16th–17th-century burials were discovered in the SW part of trench 41 (Fig. 2).

Darius Kontrimas

Kapinės Kalnų parke

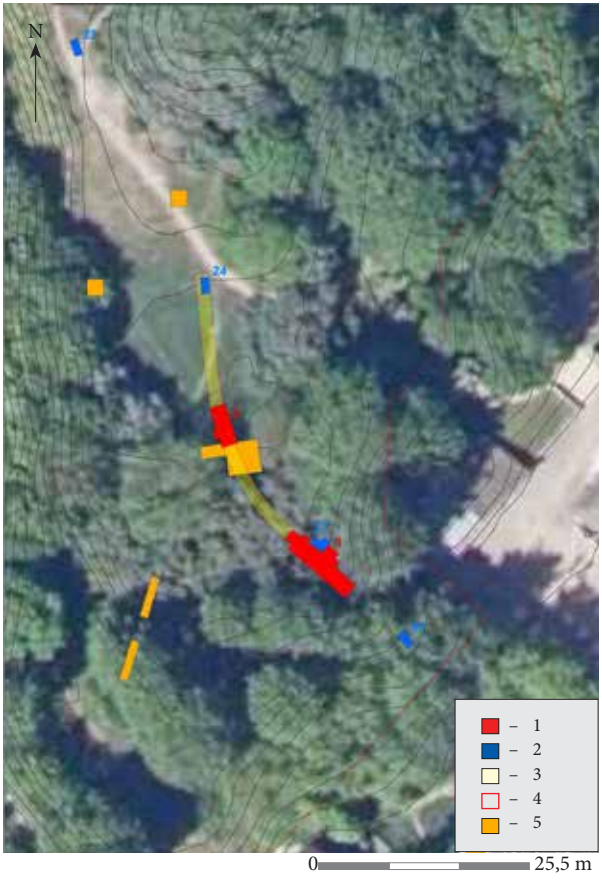
2021 m. Vilniaus piliakalnio su papiliais ir gyvenviete (UK 664) teritorijos PR dalyje žvalgomųjų tyrimų metu tirtame šurfe 27 suprojektuotų laiptų vietoje aptikti 3 kapai (žr. p. 164–168). Tais pačiais metais šioje vietoje atlikti detalieji tyrimai, ištirtas bendras 34,9 m^2 plotas (2 perkasos). Vadinamasis Altanos kalnas (kalva) yra Vilniaus piliakalnio su papiliais ir gyvenviete (UK 664) teritorijos P dalyje. 1989 ir 2021 m. tyrimų metu aptikti kapai yra šios kalvos PR dalyje, PR šlaito viršutinėje dalyje.

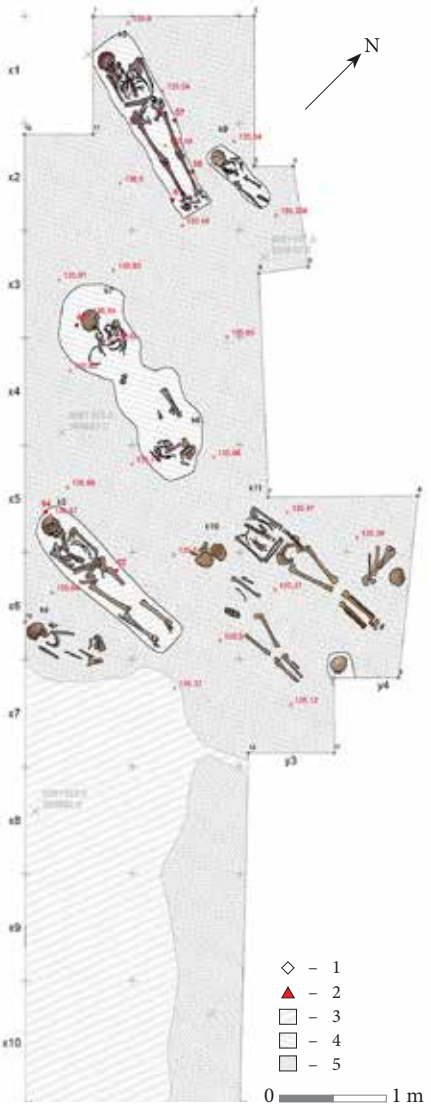
Šlaitas 26 m ilgio atkarpoje žemėja nuo H_{abs} 137,50 m iki 125,00 m aukščio (1 pav.).

Pirmą kartą aptariamoje vietoje palaidojimai aptikti 1989 m. – D. Misiukaitė žvalgomųjų tyrimų metu šurfe 7, tirtame piliakalnio su

1 pav. Tyrimų vietos situacijos planas: 1 – 2021 m. tirtos perkasos; 2 – 2021 m. tirti šurfai; 3 – įrengiamas takas; 4 – kultūros paveldo objektų teritorijų ribos; 5 – 1989 m. D. Misiukaitės (Luchtanienės) tyrimų vietos. D. Kontrimo brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation site: 1 – 2021 trenches; 2 – 2021 test pits; 3 – future footpath; 4 – boundaries of the cultural heritage objects; 5 – Misiukaitė's (Luchtanienė's) 1989 investigation sites.

2 pav. Perkasos 1 planigrafinis brėžinys: 1 – perkasos piketai; 2 – radiniai; 3 – rudas molis; 4 – pilkšvas, rusvas smėlis; 5 – gelsvai rudas smėlis. D. Kontrimo brėž.

Fig. 2. A planographic drawing of Trench 1: 1 – trench markers; 2 – finds; 3 – brown clay; 4 – greyish, brownish sand; 5 – yellowish brown sand.

papiliais ir gyvenviete teritorijos PR dalyje, arčiau Krivių gatvės, 40–70 cm gylyje aptiko 10 kapų su 30 palaidojimų, datuotų XVII a. Vilniaus piliakalnio su papiliais ir gyvenviete trečiojo papilio, vadinamo Gedimino kapo kalnu (UK 4514), aikštelės pakraštyje tirtame šurfe 14 2 m gylyje aptikti 4 lentiniuose karstuose suguldyti individai. Palaidojimų chronologija nenustatyta (*ATL 1988 ir 1989 metais*, 1990, p. 153–154).

2021 m. žvalgomųjų tyrimų metu (V. Gubinas) Altanos kalno PR šlaito viršutinėje dalyje kastame šurfe 27 rasti 3 kapai. Šalia šio šurfo 2021 m. iškasta **perkasa 1**. Ji tirta daugmaž statmenai šlaitui. Perkasos vietos paviršius yra H_{abs} 134,30–137,20 m aukštyje, žemėja ŠV–PR kryptimi. 50–150 cm gylyje aptikti 9 nesuardyti arba apardyti kapai (kapai 4–11, 14 – numeracija tęsta nuo aptiktųjų žvalgomųjų tyrimų metu) (2 pav.). Perkasos R dalyje darant išpjovą atidengta dar vieno kapo dalis (kaukolė) – kapas 14. Į tiriamą plotą pateko tik kaukolė, tad kapas nebuvo iki galo atidenginėjamas. Jis užfiksuotas, uždengtas ir užkastas. Iki įžemio horizonto fiksuotuose dirvožemio ir deliuvinio smėlio sluoksniuose aptikta pavienių žmonių kaulų iš suardytų kapų – tikėtina, kad prieš tai atliktų žvalgomųjų tyrimų metu šurfe 27 fiksuotas pirmasis (viršutinis) palaidojimų horizontas tirtos perkasos vietoje suardytas šlaitui eroduojant. Visi kapai orientuoti R–V kryptimi (galva į V) (3 pav.). Aiškesni kapų kontūrai išsiskyrė tik kapuose 5, 8 ir 9 – tai dalinai sąlygojo medžių, krūmų šaknynas. Aptikti 4 suaugusiųjų kapai (kapai 4, 5, 10, 11), 1 mažamečio vaiko kapas (kapas 9), du iki 20 m. amžiaus individų kapai (kapai 7 ir 8) bei vienas kapas – kaulų sąvarta su mažiausiai dviejų individų kaulais bei gyvūnų kaulais (kapas 6). Kapai atidengti gelsvo, gelsvai rusvo smėlio, rusvo, rausvo priemolio įžemio horizonte. Mirusieji laidoti lentiniuose karstuose – aptikta kaltinių vinių. Įkapių, leidžiančių tiksliau datuoti kapus, neaptikta. Preliminariai aptikti kapai datuojami XVII–XVIII a.

3 pav. Kapai 8 ir 9. D. Kontrimo nuotr.
Fig. 3. Burials 8 and 9.

Perkasa 2 tirta vietoje, kur įrengiamo naujo pėsčiųjų tako vietoje žvalgymų metu aptikti žmogaus kaulai. Perkasos vietos paviršius yra H_{abs} 136,90–137,00 m aukštyje. Perkasoje aptikti tik du apardyti kapai (kapai 11 ir 12). Kapas 12 interpretuotinas kaip kaulų sąvarta – jame rasti mažiausiai 3 individų kaulai. Kapuose jokių įkapių neaptikta, kapų duobių kontūrai vizualiai neišsiskyrė. Įžemis – gelsvai rudas smėlis, rusvas, rausvas priemolis, molis perkasos P dalyje pasiektas 40–60 cm gylyje, perkasos Š dalyje – 70–120 cm gylyje. Perkasos P dalyje įžemio horizonte fiksuotas 1989 m. tirtos perkasos perkasimas, pagal kurio kraštinę patikslinta ankstesnių tyrimų vieta. Perkasos Š dalyje kapų buvimo požymių neaptikta – tikėtina, kad toliau Š kryptimi nuo perkasos nelaidota. Perkasos Š dalyje dirvožemio sluoksnyje rasta daug žiestų glazūruotų ir neglazūruotų puodų šukių, datuojamų XVII–XVIII a., taip pat 2 kaltinės vinys, horizontalioji bato pasagėlė, nenustatytas varinis dirbinys bei keli pavieniai žmogaus kaulai.

Atsižvelgiant į kapų atidengimo aukščius ir laikant, kad kapų duobės laidojimo metu turėjusios būti panašaus gylio, galima daryti prielaidą, kad perkasos 1 vietoje paviršius turėjęs būti daugmaž lygus, o dabartinio šlaito viršutinioji dalis susiformavo kur kas vėliau dėl erozijos. Perkasos 1 P–PR dalyje aptikta tik keletas pavienių žmogaus kaulų iš suardytų kapų. Perkasos 2 Š dalyje kapų požymių neaptikta – tikėtina, kad toliau Š kryptimi nuo perkasos 2 nelaidota, tačiau tai patvirtinti arba paneigti galima tik atlikus papildomus archeologinius tyrimus.

The Cemetery in Kalnai Park

The 2021 excavation of 2 trenches totalling 34.9 m^2 (Fig. 1) at the site of planned stairs and footpaths on Altana Hill on the grounds of Vilnius Hillfort and its associated settlements revealed 11 burials oriented E–W (head to the W) at a depth of 30–150 cm from the present-day ground's surface (Fig. 2). The individuals had been interred in plank coffins as shown by the discovered coffin nails. The burials were preliminarily dated to the 17th–18th centuries.

Dovilas Petrulis

Senkapis Panevėžyje, Vasario 16-osios gatvėje 27

Panevėžio miesto istorinėje dalyje (UK 31872), tarp Vasario 16-osios g. 20–27, važiuojamoje dalyje buvo tiriamas senkapis, preparuoti žmonių kapai. Detaliai ištirtos 3 perkasos su išplatinimais: 1 – 50 m^2; 2 – 112 m^2; 3 – 50 m^2. Bendrai detaliųjų tyrimų metu ištirtas 267 m^2 plotas, žvalgytas 250 m^2 plotas (1 pav.). Tyrimai atlikti vykstant centrinės miesto dalies tvarkymo darbams: rekonstruojant gatvės važiuojamąją dalį, keičiant šaligatvių dangą.

Šalia šios vietos senkapio teritorijoje 2007 m. A. Petrulienė atliko tyrimus šalia buvusio NKVD–MGB būstinės pastato, A. Smetonos g. 30. 2010 m. ji tęsė tyrimus A. Smetonos g. 30. Jų metu ištirtos dvi 22 m^2 ploto perkasos, kurios prijungtos prie 2007 m. ištirtų perkasų (*ATL 2010 metais,* 2011, p. 146–148). 2019 m. D. Petrulis Vasario 16-osios gatvės atkarpoje šalia planuojamos tirti vietos atliko žvalgomuosius tyrimus (*ATL 2019 metais,* 2020, p. 289–293). 2020 m. vasarą ir rudenį D. Petrulis Vasario 16-osios gatvės atkarpoje šalia A. Smetonos g. 30 sklypo ribos atliko žvalgymus (*PKM,* b. A 148, p. 10). 2020 m. lapkričio mėnesį D. Petrulis atliko detaliuosius tyrimus Vasario 16-osios gatvės atkarpoje. Tyrimų vieta ribojosi su A. Smetonos g. 30 sklypo ŠR riba. Ištirta 1 perkasa – iš viso 50,5 m^2 plotas. Perkasoje 1 rasta ir ištirta 19 kapų (*PKM,* b. AR 149). 2020 m. gruodį K. Duderis Vasario 16-osios gatvės važiuojamoje dalyje atliko žvalgomuosius tyrimus. Jis ištyrė 4 perkasas, iš viso 40 m^2 plotą. Perkasose 1–3 permaišytame grunte rasta pavienių žmonių kaulų iš anksčiau suardytų kapų.

2021 m. perkasose 1–3 iš viso rasti ir ištirti 42 griautiniai mirusiųjų kapai. Juose palaidota: 13 vaikų, 15 vyrų, 9 moterys, 2 paaugliai ir 5 nenustatytos lyties ir amžiaus individai. Rasta pavienių individų kaulų iš suardytų kapų. Nustatyta, kad perkasoje 2 mirusieji laidoti tankiau nei perkasoje 3, perkasose fiksuotos 2 eilės kapų, laidota keliais sluoksniais. Perkasoje 2 mirusieji laidoti tankiausiai ties PV dalimi (2 pav.). Perkasoje mirusieji laidoti rečiau, atokiau vienos nuo kito. Didžioji dalis mirusiųjų laidoti karstuose, guldyti ant nugaros ištiestomis kojomis 24–155 cm gylyje nuo fiksuoto žemės paviršiaus, smėlio sluoksnyje.

Perkasoje 1 fiksuotas intensyvus XX a. II pusės perkasimas, nustatytas fragmentiškai išlikęs 20 cm storio XIX–XX a. pradžios kultūrinis